

“De analyse van Marx is nog altijd relevant”

De crisis heeft voor een hernieuwde interesse in Karl Marx gezorgd. Reden voor Geert Reuten, voormalig universitair hoofddocent aan de Universiteit van Amsterdam, om het ruim 2.200 pagina's tellende magnum opus van Marx, *Das Kapital*, in een boekje van tachtig pagina's samen te vatten (Reuten, 2017).

Marx samenvatten in tachtig pagina's klinkt als een flinke uitdaging: hoe kwam je tot dit plan?

“De uitgever vroeg om een makkelijk leesbare versie van *Das Kapital* voor mensen die geen tijd hebben om dikke boeken te lezen. Ik besloot historische uiteenzettingen achterwege te laten en de focus te leggen op de relevantie van Marx' analyse voor het hedendaagse kapitalisme. Ik heb vrij veel over *Das Kapital* gepubliceerd en de inhoud van het boekje stond redelijk snel op papier. Mijn twee dochters wezen mij op te moeilijke passages waardoor de leesbaarheid voor de doelgroep kon verbeteren.”

Waar komt uw interesse voor Marx vandaan?

“Tijdens mijn studententijd kregen we met name neoklassieke economie voorgeschoteld. Ik vond dit weliswaar interessant maar miste de aansluiting met de werkelijkheid; dit vond ik wel in de heterodoxe stromingen. Later verdiepte ik mij in economen uit de negentiende eeuw, en in het bijzonder Marx. Wat ik bewonder in hen is dat ze met zeer beperkte data gedegen analyses uitvoerden. Stel je voor wat deze economen hadden bereikt met de data en de statistische software die wij vandaag de dag gebruiken!”

Waarom is Marx ook vandaag de dag nog relevant?

“Ten eerste creëert het kapitalisme volgens Marx een tweeledige werkelijkheid: enerzijds die van de concrete aard van dingen en processen, en anderzijds die van de abstracte uniformiteit van geld. Daarbij wordt de concrete werkelijkheid gedomineerd door de abstracte werkelijkheid: geld en winst bepalen wat en hoe er geproduceerd wordt.

GEERT REUTEN

In dit verband kritiseert Marx de klassieke economen uit zijn tijd die stelden dat geld niet essentieel is en dat economen de zogenaamde reële economie moeten analyseren. Die kritiek is ook vandaag de dag nog relevant. De gangbare economische modellen bleken in de bankencrisis van 2008 lam omdat de cruciale geldrelaties ontbraken. Zelfs het macro-economische model van de Nederlandse Bank bevatte helemaal geen banksector!

Een tweede punt dat nog altijd relevant is betreft de stelling van Marx dat de winst uiteindelijk geproduceerd wordt door de arbeid. In die visie sloot hij aan bij Adam Smith en David Ricardo. Voor zover de winst geaccumuleerd wordt als kapitaal, is de arbeid uiteinde-

lijk de producent van het kapitaal.

Ten derde stelt Marx dat kapitaalaccumulatie en concurrentie leiden tot toenemende concentratie en monopolisering. Dit zien we, ondanks anti-monopolistische wetgeving, nog steeds: belangrijke sectoren worden gedomineerd door een klein aantal bedrijven, die in sommige gevallen ook nog eens *too big to fail* zijn.”

Wordt Marx voldoende belicht in de huidige economische wetenschap?

“Nee, maar dit geldt niet alleen voor Marx. Er is in het algemeen weinig interesse in de oorsprong van ideeën. Economen zijn vooral met hun eigen paradigma bezig en lijken niet zo geïnteresseerd te zijn in huidige en vroegere alternatieven. In de jaren negentig werd het vak geschiedenis van de economische theorie nog gedoceerd, maar dat is nu meestal geen onderdeel meer van het curriculum. Studenten zien hierdoor niet dat er ook andere ideeën bestaan, wat ten koste gaat van hun kritische vermogen. De nadruk ligt op wiskundige modellen, die vaak heel precies zijn, maar niet per se realistisch. Zoals Keynes zei: ‘It's better to be roughly right than precisely wrong.’”

LITERATUUR

Reuten, G. (2017) *De kleine Marx*. Amsterdam: Business Contact.

Colofon

Economisch Statistische Berichten (ESB) signaleert nieuwe ontwikkelingen in de economische wetenschap. Daarnaast worden in ESB economische inzichten toegepast om beleidsrelevante aanbevelingen te doen voor de overheid, maatschappelijke instellingen en bedrijven. Ook analyseert ESB de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse economie. Artikelen in ESB verschijnen op persoonlijke titel.

Redactie

Hoofdredacteur: Jasper Lukkezen
Eindredacteur: Robert Kleinknecht
Redacteur: Ruben van Oosten,
Paul Metzmakers

Redactiemedewerkers: Sobana Sheikh Rashid,
Justus van Kesteren
Tekstredactie: De Twee Hanen v.o.f.
Vormgeving: Jacques van Schie
Uitgever: Li'ao Wang

Commissie van redactie

H.G. van Dissel (voorzitter), P.H.B.F. Franses,
E. de Jong, H.J. de Jong, A.C. Meijdam,
J. Plantenga, P. Vergauwen en W.F.C. Verschoor

Rechten

ESB is een uitgave van FD Mediagroep.
De Koninklijke Vereniging voor de Staatshoudkunde is houder van de merknaam ESB.
Foto's: Martin Pluimers; Koos Breukel; iStock / Lekkyjustdoit, Redlinevector, _human; gyn9038;

Nina.Piankova; danefromspain; aken150sb;
AlexWang; CreativeNature.nl; vadimguzhva;
wavpicture; Strip Van Zanten: Roger Klaassen.

Publiceren

Aanwijzingen voor het aanleveren van kopij vindt u op www.esb.nu/service/publiceren.

Abonneren

U kunt een abonnement direct online afsluiten. Ga hiervoor naar www.esb.nu/service/abonneren.

Adverteren

Neem contact op met Jeannette van Zeijst, 020 592 86 35, jeannette.van.zeijst@fdmediagroep.nl.

Contact

Telefoon redactie: 020 592 87 77
Email redactie: redactie@esb.nu
Telefoon klantenservice: 0800 333 33 34
Email klantenservice: klantenservice@esb.nu

Postadres: Postbus 216, 1000 AE Amsterdam
Bezoekadres: Prins Bernhardplein 173,
1097 BL Amsterdam
Webadres: www.esb.nu
ISSN: 0013-0583

Verschijningsdata ESB:
16 nov., 21 dec.

